

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЗОВ ТА ПОЗОВНЕ
ПРОВАДЖЕННЯ»**

Харків
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОЗОВ ТА ПОЗОВНЕ
ПРОВАДЖЕННЯ»**

для студентів
другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

Харків
2019

Завдання до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Позов та позовне провадження» для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: В. Ю. Мамницький, О. І. Попов, В. В. Заботін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 25 с.

У к л а д а ч і : В. Ю. Мамницький,
О. І. Попов,
В. В. Заботін

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Позов та позовне провадження» є формування предметних компетентностей студентів, набуття теоретичних знань та практичних навичок, необхідних їм у майбутній професійній діяльності, щодо вирішення колізійних та інших складних питань позовного провадження в цивільному процесі.

Дана дисципліна входить до ядра освітньо-професійної програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти і спрямована на формування фахових компетентностей за спеціалізаціями в рамках узагальненого об'єкта юридичної практики. Її вивчення сприяє набуттю знань, пов'язаних із особливостями позову та позовного провадження в цивільному судочинстві.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: ознайомлення з основними питаннями щодо елементів позову, класифікації позовів залежно від різних підстав, права на позов у матеріальному і процесуальному значенні, передумов права на пред'явлення позову, умов його реалізації, а також правил звернення до суду загальної юрисдикції тощо.

При опануванні «Позову та позовного провадження» мають бути сформовані певні предметні компетентності. З огляду на це майбутні магістри повинні знати: передумови пред'явлення позову; підсудність цивільних справ; наслідки порушення правил підсудності; підстави залишення позовної заяви без руху, повернення заяви; процедуру відкриття провадження у справі та підстави відмови у відкритті; процесуальні питання, які вирішуються на попередньому судовому засіданні; підстави забезпечення та витребування доказів; порядок призначення експертизи у цивільних справах; підстави для забезпечення позову, заміни виду забезпечення позову або скасування заходів забезпечення позову; порядок участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції; наслідки неявки в судове засідання особи, яка бере участь у справі; наслідки відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем; порядок допиту свідків, оголошення показань свідків тощо.

Набуття предметних компетентностей навчальної дисципліни має сприяти досягненню мети навчання, а також результатів, передбачених освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня.

1. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Основні положення теорії позову в цивільному судочинстві

(колоквіум)

1. Поняття позову.
2. Співвідношення позовної форми захисту права і позову.
3. Обумовленість позовної форми цивільного процесу характером цивільного права.
4. Питання про поняття позову в процесуальному сенсі і про поняття позову в матеріально-правовому сенсі.
5. Співвідношення понять позовної форми захисту права і цивільної процесуальної форми.

Т е м а 2. Пред'явлення позову та відкриття провадження у справі

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика стадії пред'явлення та відкриття провадження у справі.
2. Право на звернення до суду за судовим захистом та його передумови.
3. Порядок реалізації права на судовий захист.
4. Позовна заява та її реквізити.
5. Підстави та правові наслідки залишення позовної заяви без руху.
6. Підстави та правові наслідки повернення позовної заяви.
7. Підстави та правові наслідки відмови у відкритті провадження у справі.
8. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

1. До Індустріального районного суду м. Харкова надійшов позов про стягнення з Моторгіна С.А. коштів на утримання дітей: Івана, народженого 9 червня 2010 р., та Іванки, народженої 15 червня 2011 р. Позивач Моторгіна К.О. зазначила, що в січні 2017 р. Моторгін С.А. залишив сім'ю і на її неодноразові прохання надавати допомогу на утримання дітей відповідає відмовою, заявляючи в листах про те, що в нього інша сім'я, яку він повинен утримувати. До позовної заяви позивачка додала свідоцтва про народження дітей, у яких батьком Івана та Іванки зазначено відповідача, а також довідку з будинкоуправління про те, що діти живі і мешкають з нею за адресою: м. Харків, вул. Пушкінська, буд. 94, кв. 2.

Моторгін С.А. проживає у м. Харкові по вул. Бекетова 17, кв. 3, працює на заводі «ім. В.О. Малишева» складальником електронної апаратури, його заробіток після відрахувань становить 3200 грн.

Надайте правову допомогу Моторгіній С.А. і складіть позовну заяву про стягнення аліментів на дітей.

2. У вересні 2017 р. до Київського районного суду м. Харкова від імені Івченка В.В. з позовом до Скобелева Д.І. про визнання його таким, що втратив право користування житловим приміщенням, звернувся адвокат Г. При вирішенні питання про відкриття провадження у справі суддею з'ясовано, що до позовної заяви не додано документа, що підтверджує повноваження представника Івченка В.В. – адвоката Г., у зв'язку з чим судом винесено ухвалу про повернення позовної заяви.

Додавши до позовної заяви ордер, виданий адвокатським об'єднанням, адвокат Г. повторно звернувся до суду з тим самим позовом, однак суд відмовив у відкритті провадження у справі, посилаючись на те, що цивільне процесуальне законодавство не допускає повторного звернення до суду з тотожним позовом.

Дайте правову характеристику дій суду. Визначте та охарактеризуйте підстави повернення позовної заяви.

3. До Московського районного суду м. Харкова надійшла позовна заява Омелько О.В. до Омелька Д.М. про поділ спільно нажитого майна.

При вирішенні питання про відкриття провадження у справі за цим позовом судом встановлено, що відповідач Омелько Д.М. вже звертався раніше до Московського районного суду м. Харкова з позовом до своєї колишньої дружини Омелько О.В. про поділ спільно нажитого майна, проте під час слухання справи від позову відмовився. Відмова від позову була прийнята судом, провадження у справі закрито. Ухвала про закриття провадження у справі набрала законної сили.

Враховуючи те, що є така, що набрала законної сили, ухвала суду про закриття провадження у справі у зв'язку з відмовою позивача від позову в спорі між тими самим сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, суддя постановив ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі за позовом Омелько О.В.

Проаналізуйте дії суду з погляду дотримання норм чинного цивільного процесуального законодавства. Відповідь обґрунтуйте.

4. До суду загальної юрисдикції звернувся Войтенко М.Ю. з позовом до виконкому Московської міської ради про надання йому житлового приміщення. У позовній заяві він посилався на те, що вже обраний суддею він із сином продовжував проживати в гуртожитку, і міськвиконком не забезпечив його протягом шести місяців житлом, як це передбачено Законом України «Про судоустрій та статус суддів». Посилаючись на ці обставини, позивач просив зобов'язати відповідача надати йому двокімнатну квартиру.

Рішенням суду позов задоволено в повному обсязі. В апеляційній скарзі відповідач просив скасувати рішення суду першої інстанції, посилаючись на те, що позовна заява не підлягає розгляду в судах у порядку цивільного судочинства.

Оцініть дії суду. Визначте підстави відмови у відкритті провадження у справі, а також охарактеризуйте наслідки такої відмови.

5. До Холодногірського районного суду м. Харкова звернувся Філатов В.Ю. з позовом до АТ «Пролісок» про стягнення заборгованості із заробітної плати, компенсації за затримку розрахунків та стягнення моральної шкоди. При вирішенні питання щодо відкриття провадження у справі суддею постановлена ухвала про залишення позовної заяви без руху та надано позивачеві строк для усунення недоліків. В обґрунтування зазначеної ухвали судом покладено той факт, що позивач Філатов В.Ю. не додав до позовної заяви копії усіх документів для відповідача.

Дайте правову оцінку дій суду. Які підстави та наслідки залишення позовної заяви без руху?

Т е м а 3. Провадження у справі до судового розгляду

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика провадження у справі до судового розгляду.
2. Принципи цивільного процесуального права у провадженні у справі до судового розгляду.
3. Процесуальний порядок попереднього судового засідання.
4. Досудовий порядок врегулювання спору.
5. Підготовчі дії до судового розгляду цивільних справ.
6. Судові рішення у провадженні у справі до судового розгляду.

6. До суду звернувся Гулідів Ю.С. з позовом до Тищенко С.Т. про розподіл в натурі житлового будинку з надвірними будівлями та спорудами і поділ земельної ділянки, посиляючись на те, що вони із відповідачкою в рівних частках є співвласниками житлового будинку, що розташований на земельній ділянці площею 0,1397 га. На сьогодні між ними існує спір щодо володіння та користування спірним житловим будинком, а тому просив поділити в натурі спірний об'єкт

нерухомості та земельну ділянку, належну їм із відповідачкою на праві власності на підставі Державного акта на право власності на земельну ділянку. Ухвалою місцевого суду відкрито провадження у справі. Цією ухвалою суд визнав за доцільне проведення письмової підготовки справи до розгляду і запропонував відповідачці у визначений строк подати письмові заперечення проти позову, одночасно направивши їх копію позивачеві, який, ознайомившись із ними, має надати свої письмові пояснення на ці заперечення. Після обміну всіма змагальними документами суд визнав підготовку справи закінченою і призначив справу до судового розгляду.

Чи правильно вчинив суд? Складіть ухвалу про процесуальні дії, які необхідно вчинити до судового розгляду наведеної справи. Які принципи цивільного процесу діють на стадії провадження у справі до судового розгляду?

7. У лютому 2017 р. Гуков звернувся до Ізюмського міськрайонного суду Харківської області з позовом до Бугайова про усунення порушень права власності на житловий будинок та відшкодування моральної шкоди. У попередньому судовому засіданні судом встановлено, що ухвалою Ізюмського міськрайонного суду від 15 листопада 2016 р. провадження по аналогічній справі було закрито на підставі ч. 1 п. 3 ст. 205 ЦПК України у зв'язку з відмовою позивача від позову.

Як у цьому випадку має діяти суддя? Складіть відповідний процесуальний документ.

8. Мосієнко К.Г. звернувся до Московського районного суду м. Харкова із позовом до ВАТ «Облтеплокомуненерго» про відшкодування шкоди та зобов'язання ліквідувати причини стороннього шуму в квартирі.

Під час попереднього судового засідання з'ясувалося, що відповідач здійснює обслуговування внутрішньобудинкової системи теплопостачання на підставі договору, укладеного з Комунальним підприємством «Левада» Московської міської ради, яке рішенням цієї ради визначено виконавцем послуг з

технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем водопостачання та теплопостачання.

Позивач на заміну неналежного відповідача не погодився, вважаючи, що саме ВАТ «Облтеплокомуненерго» має відповідати за пред'явленим позовом.

Дайте правову оцінку дій суду. Визначте порядок заміни неналежного відповідача. Складіть відповідну ухвалу.

9. До місцевого суду Дніпровського району м. Дніпра звернувся В. із заявою про забезпечення доказів, у якій просив витребувати у АТ «Національна страхова компанія “Сузір’я”» матеріали страхової події, що мала місце 1 червня 2017 р. о 5-й годині ранку на автодорозі Дніпро–Новомосковськ–Перещепіно за участю автомобіля TOYOTA CAMRY. Мотивуючи вимогу, заявник посилався на те, що завдяки цим документам як доказам можна визначити розмір страхового відшкодування, що необхідно йому для пред'явлення відповідного позову. Суд, розглянувши дану заяву, задовольнив її: витребував у АТ «Національна страхова компанія “Сузір’я”» матеріали страхової події, допустив ухвалу до негайного виконання, копію ухвали направив для виконання державній виконавчій службі.

Дайте оцінку діям судді. Яким вимогам повинна відповідати заява про забезпечення доказів? Назвіть способи забезпечення судом доказів, порядок розгляду заяви про забезпечення доказів та порядок виконання ухвали суду. Чи може бути оскаржена така ухвала? Складіть заяву про забезпечення доказів.

10. До місцевого районного суду м. Харкова 1 листопада 2017 р. надійшла скарга Лідійчука К.С. на постанову державного виконавця відділу державної виконавчої служби (далі – ДВС) від 28 жовтня 2017 р. про зупинення виконавчого провадження, відкритого на підставі рішення цього ж суду про стягнення з АТ «Харківська ТЕЦ» на користь Лідійчука К.С. заборгованості із заробітної плати. Ухвалою суду від 10 листопада 2017 р. відкрито провадження та призначено попереднє судове засідання на 15 листопада 2017 р. У попередньому судовому засіданні представник ДВС заперечував проти

поданої скарги, посилаючись на те, що скаржником пропущено строк її оскарження, і висловив думку про необхідність ухвалення судом рішення про відмову в її задоволенні. Заслухавши думку представника ДВС та зважаючи на неявку без поважних причин у попереднє судове засідання скаржника, суддя ухвалив рішення, яким відмовив Лідійчуку К.С. у задоволенні скарги з підстав пропуску строку для її подання.

Дайте оцінку діям судді. Чи по всіх справах проводиться попереднє судове засідання? Складіть ухвалу, яку має постановити суд, отримавши вказану скаргу.

Тема 4. Судовий розгляд справ позовного провадження (4 год)

Питання для обговорення

1. Поняття та значення судового розгляду.
2. Процесуальний порядок судового розгляду.
3. Відкладення розгляду справи та перерва в її розгляді. Зупинення провадження по справі.
4. Закінчення розгляду справи без ухвалення судового рішення.
5. Фіксування судового процесу технічними засобами.

11. Зіткнення двох автомобілів, керованих Черкасовим П.Т. і Семенюком С.В., сталося 19 квітня 2017 р., про що складено адміністративний протокол. Люботинський міський суд Харківської області постановою від 18 червня 2017 р. провадження в адміністративній справі щодо Семенюка С.В. закрав. У липні 2017 р. ТДВ «Харківська муніципальна страхова компанія» звернулася з позовом до Семенюка С.В. про стягнення 12 000 грн, посилаючись на те, що його діями завдано шкоди застрахованому майну, за яке позивач сплатив страхове відшкодування в зазначеному розмірі.

У підготовчій частині судового засідання представник позивача – юрист страхової компанії Котов Т.О. – заявив

клопотання про призначення автотехнічної експертизи, яке суд відхилив, вказавши, що його слід заявляти під час розгляду справи по суті.

При розгляді справи по суті в суді давали показання свідки, викликані за заявою відповідача, які підтвердили факт, що останній у день аварії спиртних напоїв не вживав. Суд з метою дослідження речових доказів виїжджав на місце їх знаходження, а саме оглянув автомобіль Черкасова безпосередньо в гаражі.

Суд відхилив клопотання представника позивача про проведення автотехнічної експертизи, яке було заявлене під час проведення судових дебатів, і вирішив повернутися до з'ясування обставин справи.

При постановленні рішення суд не прийняв до уваги висновку спеціаліста-автотехніка, запрошеного у судові засідання, вказавши, що цей висновок є суперечливим.

Люботинський міський суд Харківської області 11 жовтня 2017 р. у задоволенні позову ТДВ «Харківська муніципальна страхова компанія» відмовив, посилаючись на відсутність вини Семенюка С.В. у пошкодженні автомобіля, за який було сплачено страхове відшкодування. При цьому доведеність факту відсутності вини відповідача суд обґрунтував лише постановою від 18 червня 2017 р., якою щодо нього закрито провадження в адміністративній справі.

Назвіть частини судового засідання та процесуальні дії, які здійснюються в кожній з них. Чи дотриманий судом та іншими учасниками процесу порядок вчинення процесуальних дій у судовому засіданні по даній справі? Якщо ні, то запропонуйте свій варіант.

12. Карманова К.С. 12 квітня 2017 р. звернулася до суду з позовом до Карманова П.П. про розірвання шлюбу, поділ сумісного майна та стягнення аліментів на користь малолітньої дочки Карманової Світлани 2012 р. народження. У позовній заяві позивачка зазначила, що з 2010 р. перебувала в зареєстрованому шлюбі з відповідачем. У шлюбі в них народилася донька Світлана. За час сумісного проживання вони з чоловіком придбали двокімнатну квартиру, автомобіль, гараж,

речі домашнього побуту: холодильник, телевізор, меблі та інше майно. Позивачка просила суд здійснити розподіл майна, залишивши їй з дочкою квартиру та автомобіль, а також стягнути з відповідача аліменти на користь дитини в розмірі 2500 грн щомісячно до досягнення повноліття.

У судовому засіданні сторони уклали мирову угоду, за умовами якої відповідач погоджується з вимогою про розірвання шлюбу; позивачці залишається квартира з усіма речами домашнього побуту; відповідач погоджується сплачувати аліменти на дитину в розмірі 3000 грн щомісячно і отримує автомобіль та гараж.

Суд постановив ухвалу від 13 листопада 2017 р. про закриття провадження у справі у зв'язку з укладенням сторонами мирової угоди.

Яка процесуальна дія була вчинена сторонами в даному випадку: а) мирова угода; б) відмова позивача від частини позовних вимог; в) визнання відповідачем позову частково? Обґрунтуйте відповідь. Який процесуальний порядок вчинення цих праворозпорядчих дій сторін?

13. Татьков Г.І. як представник Єрмолаєвої М.В. звернувся 19 вересня 2017 р. до суду з позовом до Чилик К.Б. про розірвання договору довічного утримання. У судовому засіданні під час судових дебатів Татьков Г.І. відмовився від позову. У зв'язку з цим суд постановив ухвалу про закриття провадження у справі. Єрмолаєва М.В. подала апеляційну скаргу на вказану ухвалу, посилаючись на те, що вона не була належним чином повідомлена про час і місце судового розгляду, справа розглядалася без неї, тож вона не мала можливості здійснити своє право на судовий захист.

Чи є обґрунтованою апеляційна скарга Єрмолаєвої? Які процесуальні наслідки неявки в судові засідання осіб, які беруть участь у справі?

Який порядок відмови позивача від позову? Чи дотриманий він у даному випадку? Чи існують підстави для того, щоб суд не прийняв відмови від позову в наведеній у завданні ситуації?

14. Семенов В.О. звернувся до суду з позовом до Кирилова М.П. про усунення перешкод у реалізації свого права власності на будинок. У позовній заяві позивач зазначив, що за договором купівлі-продажу придбав будинок у Шевчука А.І., але фактично не може ним користуватися, оскільки в будинку проживає Кирилов М.П., який не хоче добровільно виселитися.

При розгляді справи суду доводилося неодноразово відкладати судовий розгляд з таких підстав: першого разу – для вступу в справу представника, оскільки позивач заявив клопотання про те, що хоче вести справу через представника – адвоката Іванова Б.С.; вдруге – коли належним чином повідомлений позивач не з’явився в судові засідання і не надав відомостей про причини неявки, хоча представник позивача з’явився в судові засідання; втретє – належним чином повідомлений позивач повторно не з’явився в судові засідання, але від нього надійшла заява про відкладення розгляду справи у зв’язку з перебуванням на стаціонарному лікуванні; четвертий раз суд відклав справу тому, що не з’явився належним чином повідомлений відповідач і від нього не надійшло відомостей про причини неявки; вп’яте – суд відклав розгляд справи у зв’язку із необхідністю подання нових доказів позивачем.

Який строк розгляду справи судом встановлений ЦПК? Чи в усіх випадках було достатньо підстав для відкладення розгляду справи? У чому відмінність відкладення розгляду справи від оголошення перерви в розгляді справи?

15. Сергієнко Л.С. пред’явила до суду позов про розірвання договору довічного утримання, який уклала з Коваленком Ю.І. За умовами договору останній зобов’язувався довічно утримувати Сергієнко Л.С., яка, у свою чергу, передала йому у власність свою квартиру. Позовні вимоги позивачка обґрунтовувала тим, що відповідач порушував умови договору: залишав її без догляду, відмовлявся допомагати у веденні домашнього господарства, погрожував виселити її «на вулицю».

Під час розгляду справи в судові засідання було надане свідоцтво про смерть позивачки Сергієнко Л.С. Крім цього, до

суду надійшла заява від Кравченко А.М. про те, що вона є дочкою позивачки, що підтверджено довідкою органу РАЦС, і має намір оформити право на спадщину та вступити у справу.

Чи допускається процесуальне правонаступництво при розгляді зазначеної справи? Чи може суддя постановити ухвалу про закриття провадження в цій справі?

16. Пономаренко В.С. 29 червня 2017 р. звернулася до суду з позовом до відділення Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань у Шевченківському районі м. Харкова про стягнення заробітної плати та відшкодування моральної шкоди. При розгляді справи в судовому засіданні було встановлено, що рішенням суду від 27 квітня 2017 р. Пономаренко В.С. поновлено на роботі у відділенні Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань у Шевченківському районі м. Харкова на посаді начальника відділу бухгалтерського обліку. Однак відповідач рішення суду фактично не виконав, вчиняв дії щодо недопущення її до роботи, через що вона морально страждала, нервувалася, оскільки кожен день ходила на роботу, але заробітна плата їй не виплачувалась. З 25 травня по 25 червня 2017 р. позивачка знаходилась на лікуванні, що пов'язує з неправомірними діями відповідача щодо неї. Крім того, листок непрацездатності у неї також не прийняли і не оплатили. Позивачка просила стягнути на її користь заробітну плату з 27 квітня до 29 червня 2017 р., а також відшкодувати завдану їй моральну шкоду в розмірі 60 000 грн.

На підставі наведеного Шевченківський районний суд м. Харкова постановив ухвалу про закриття провадження по даній справі, посилаючись на те, що вже існує рішення суду, яке набрало законної сили з приводу спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.

Обґрунтуйте свою думку щодо законності ухвали суду.

17. Іванова К.З. 24 жовтня 2017 р. звернулася з позовом до товариства з обмеженою відповідальністю «Свято» про

відшкодування моральної шкоди. У позові вона посилалась на те, що 4 березня 2017 р. відповідач і її батько Дмитрієв З.С. уклали договір оренди належної останньому земельної частки. Строк дії договору закінчився, а розрахунку за оренду відповідач не зробив. За дорученням батька вона має право з'ясувати всі питання щодо виконання цього договору. Іванова К.З. просила стягнути з відповідача заборгованість із орендної плати у розмірі 30 000 грн та 5000 грн – відшкодування моральної шкоди. У судовому розгляді було з'ясовано, що Дмитрієв З.С. є суб'єктом підприємницької діяльності. Основ'янський районний суд м. Харкова своєю ухвалою закрив провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК України. Закриваючи провадження, суд виходив з того, що відповідно до вимог п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК така справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Чи законні дії суду? Обґрунтуйте відповідь. Які підстави закриття провадження по справі?

18. У вересні 2016 р. Захаров Л.П. звернувся до суду з позовом до Гонтарева Д.Х. про відшкодування витрат на лікування та моральної шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. При розгляді справи Індустріальним районним судом м. Харкова 21 жовтня 2016 р. позовну заяву було залишено без розгляду. У своїй ухвалі суд посилався на п. 8 ч. 1 ст. 207 ЦПК, зазначаючи, що позивачем не дотримані вимоги статей 119, 120 ЦПК, а саме не надані копії позовної заяви та доданих до неї документів відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб та не сплачений судовий збір; ці недоліки не усунуті у строк, що надавався судом.

Чи законна ухвала суду? Назвіть підстави залишення заяви без розгляду.

19. ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» в особі Черкаської обласної дирекції «Райффайзен Банк Аваль» звернулося до суду з позовом, у якому просило стягнути з відповідачів ТОВ «Автоінвестстрой» в особі Горова О.Г. та приватного автотранспортного підприємства солідарно 599 785,45 грн суми

боргу за кредитним договором, а також 17 000 грн сплаченого судового збору. Після завершення судових дебатів суд вийшов до нарадчої кімнати для постановлення рішення. Під час ухвалення судового рішення у суду виникла потреба з'ясувати повноваження поручителів позичальника – Горова О.Г. та приватного автотранспортного підприємства.

Як повинен діяти суд у наведеній ситуації?

20. Холодногірський районний суд м. Харкова розглядав справу про захист честі, гідності та ділової репутації за позовом Мушка В.О. до телерадіокомпанії «Х ТВ». Після розгляду справи відповідач звернувся до секретаря судового засідання з проханням скопіювати запис судового засідання, на що секретар відповів, що копіювання може здійснюватися лише за ухвалою суду. Крім того, до судді звернувся свідок із вимогою внести виправлення до журналу судового засідання, оскільки в ньому не зазначено, що він давав показання.

Який порядок ознайомлення, копіювання і роздрукування технічного запису судового засідання? У якому порядку розглядаються зауваження щодо журналу судового засідання? Чи може свідок звернутися із такими зауваженнями?

Тема 5. Рішення суду першої інстанції у справах позовного провадження (4 год)

Питання для обговорення

1. Поняття і види судових рішень.
2. Законна сила судового рішення.
3. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
4. Зміст судового рішення.
5. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
6. Ухвали суду першої інстанції.

21. У березні 2017 р. Холобка С.О. звернувся до суду з позовом до Холобка С.М., третя особа – виробниче житлове

ремонтно-експлуатаційне управління, про визнання відповідача таким, що втратив право користування жилим приміщенням. На обґрунтування позовних вимог він зазначив, що з квітня 2010 р. проживає в м. Чернівцях та прописаний у квартирі, що належала його бабусі, яка померла 2 серпня 2016 р. Відповідач, його дядько, проживав у цій квартирі до 2011 р., але згодом одружився, переїхав у помешкання дружини за іншою адресою і з того часу, не маючи поважних причин, спірним житлом не користувався.

Чернівецький міськрайонний суд рішенням від 21 квітня 2017 р. у задоволенні позову відмовив, а Апеляційний суд Чернівецької області рішенням від 6 липня 2017 р. зазначене судове рішення скасував і ухвалив нове рішення про задоволення позову.

Колегія суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ скасувала рішення апеляційного суду і залишила в силі рішення міськрайонного суду з таких підстав.

У матеріалах справи наявна довідка управління від 11 березня 2017 р. про те, що в спірній квартирі зареєстровано дві особи: відповідач у справі – наймач Холобка С.М. і позивач – піднаймач Холобка С.О.

Згідно зі ст. 71 ЖК у разі тимчасової відсутності наймача або членів його сім'ї за ними зберігається жиле приміщення протягом шести місяців. Якщо наймач або члени його сім'ї були відсутні з поважних причин понад шість місяців, цей строк за заявою відсутнього може бути продовжено наймодавцем, а в разі спору – судом.

Апеляційний суд, скасовуючи рішення районного суду й постановляючи нове – про задоволення вимог Холобка С.О., виходив з того, що відповідач не проживає у спірній квартирі з 2011 р., а проживає за іншою адресою разом із дружиною.

Проаналізуйте рішення щодо його законності й обґрунтованості.

22. У грудні 2016 р. Приходько звернувся до суду з позовом до Ковтун про стягнення подвійної суми завдатку,

мотивуючи позовні вимоги тим, що на підтвердження свого наміру купити у відповідачки квартиру в м. Полтаві 10 грудня 2015 р. він уклав з нею нотаріально посвідчену угоду про завдаток та передав їй як такий суму в розмірі 24 тис. 427 грн (еквівалент 1 тис. доларів США). За умовами цієї угоди договір купівлі-продажу квартири мав бути укладений не пізніше 30 квітня 2016 р. Однак цього не сталося з вини Ковтун, оскільки квартира перебувала під заставою в ПАТ «Приватбанк» і на неї суд наклав арешт. Позивач просив стягнути з відповідачки на його користь подвійну суму завдатку в розмірі 48 тис. 854 грн та 13 тис. грн – як відшкодування моральної шкоди.

Київський районний суд м. Полтави рішенням від 30 січня 2017 р., яке залишив без зміни Апеляційний суд Полтавської області ухвалою від 9 вересня 2017 р., позов Приходька задовольнив частково і ухвалив: «стягнути з Ковтун на користь позивача подвійну суму завдатку в розмірі 48 тис. 854 грн, 525 грн витрат з оплати судового збору. У задоволенні решти позовних вимог відмовити».

Яким вимогам повинно відповідати судове рішення? Дайте аналіз ухваленому рішенню. Складіть резолютивну частину рішення суду.

23. У березні 2015 р. Євсюков звернувся до суду із позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю ім. Ведути Березівського р-ну Одеської області про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою. На обґрунтування позову Євсюков послався на те, що 24 лютого 2012 р. він отримав державний акт на право приватної власності на землю, а 28 лютого звернувся з письмовою заявою до відповідача про розірвання договору оренди, оскільки вирішив організувати власне господарство. Незважаючи на те, що він завчасно попередив відповідача про розірвання зазначеного договору оренди, той відмовив йому в поверненні земельної ділянки і продовжує користуватися земельним паєм, порушуючи його права як власника. У зв'язку із цим Євсюков просив суд зобов'язати відповідача усунути перешкоди в користуванні земельною ділянкою та повернути належний йому земельний пай.

Березівський районний суд Одеської області рішенням від 15 травня 2015 р. у задоволенні позову відмовив.

Колегія суддів судової палати в цивільних справах Апеляційного суду Одеської області рішенням від 13 серпня 2015 р. рішення суду першої інстанції скасувала, задовольнивши позов. Ухвалено зобов'язати ТОВ усунути перешкоди в користуванні земельною ділянкою площею 3,16 га в межах згідно з планом, розташованою на території Ставківської сільської ради, та повернути її власникам – Євсюкову.

Яке із зазначених рішень відповідає вимогам закону? Обґрунтуйте свою позицію щодо вирішення цієї справи.

24. У червні 2017 р. Ярченко Іван Петрович звернувся до Любомлянського районного суду Волинської області з позовом до Сікоренко Ольги Іванівни і Сікоренка Анатолія Кириловича про усунення перешкод у користуванні квартирою № 4 по вул. Шкільній у м. Любомлянську шляхом їх виселення.

Свої вимоги позивач обґрунтовував тим, що набув право власності на спірну квартиру на підставі договору купівлі-продажу, укладеного 15 лютого 2017 р. із Сікоренко О.І. Цього ж дня позивач написав розписку, зі змісту якої видно, що він зобов'язався у разі повернення йому грошей до 15 травня 2017 р. здійснити зворотне відчуження спірної квартири на користь Сікоренка А.К. Згідно з умовами вказаного договору відповідачі до 15 травня 2010 р. повинні були звільнити квартиру від свого майна, виписатися з неї та оплатити комунальні послуги, проте цих умов не виконали.

Під час розгляду справи відповідачка Сікоренко О.І. звернулася до суду із зустрічним позовом до позивача про визнання недійсним договору купівлі-продажу спірної квартири. Обґрунтовуючи свої вимоги, вона посилялася на те, що цей договір було укладено з метою приховати іншу угоду – договір застави. Договір купівлі-продажу вона уклала на прохання свого сина Сікоренка А.К., який є власником приватного підприємства «Сад», що мало кредитні зобов'язання перед ПАТ «Укрсоцбанк». Позивач Ярченко І.П. надав приватному підприємству позику для погашення кредитного боргу

підприємства. Вказану суму позики, яка разом з іншими витратами становила 12 тис. доларів США, Сікоренко А.К. зобов'язувався повернути до 15 травня 2017 р. З метою забезпечення повернення йому грошових коштів позивач запропонував переоформити на нього право власності на квартиру, що й було зроблено. При цьому грошей вона не отримувала, оскільки вони були перераховані на рахунок приватного підприємства.

Складіть рішення у цій справі

25. Русланов М.І. подав позов до заводу «Рога і Копита» про поновлення на роботі на посаді електрика складального цеху та про стягнення зарплати за вимушений прогул з 12 вересня 2016 р. до 2 жовтня 2016 р. із розрахунку 3 900 грн щомісяця. Районний суд у резолютивній частині судового рішення зазначив: «Позов Русланова М.І. задовольнити, стягнути на його користь заробітну плату за час вимушеного прогулу з 12 вересня до 2 жовтня 2016 р. Рішення може бути оскаржене у п'ятнадцятиденний строк в апеляційному суді».

Які помилки допущені в резолютивній частині судового рішення? Складіть резолютивну частину цього рішення.

26. У березні 2016 р. Бурко звернулася до суду з позовом до комунального підприємства «Харківський метрополітен» (далі – КП) про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати.

Ленінський районний суд м. Харків рішенням від 26 листопада 2016 р. у задоволенні позову про поновлення на роботі Бурко відмовив і зобов'язав управління КП змінити дату її звільнення на 8 лютого 2016 р., внести в наказ про звільнення і в трудову книжку відповідні зміни та провести оплату листка непрацездатності.

Апеляційний суд Харківської області рішенням від 19 травня 2016 р. зазначене рішення суду скасував і ухвалив нове, яким поновив Бурко на роботі з 3 лютого 2016 р. і зобов'язав стягнути з КП на її користь 14 тис. 959 грн заробітної плати за час вимушеного прогулу.

За заявою відповідача, яка надійшла до суду 3 червня 2016 р., було ухвалено 16 червня 2016 р. додаткове рішення цього ж суду, яким зменшено розмір заробітної плати за час вимушеного прогулу з 14 тис. 959 грн до 9 тис. 922 грн.

Чи були підстави для ухвалення додаткового рішення? Визначте порядок ухвалення додаткового рішення.

27. Зачепилівський районний суд Харківської області рішенням від 30 травня 2015 р., залишеним без зміни ухвалою судової палати з цивільних справ апеляційного суду від 17 вересня 2015 р., задовольнив позов Рожка І. та Рожко Л. до Михальського Ю. про поновлення порушеного права користування земельною ділянкою.

Суд першої інстанції ухвалою від 6 вересня 2016 р., залишеною без зміни ухвалою апеляційного суду від 4 лютого 2017 р., за поданням державного виконавця державної виконавчої служби роз'яснив спосіб і порядок виконання рішення цього ж суду від 30 травня 2015 р. При цьому справу розглянуто суддею за відсутності сторін. Даних про те, що сторони були повідомлені судом у встановленому законом порядку про час і місце розгляду справи, у матеріалах справи немає.

Дайте правову оцінку діям суду. Визначте порядок роз'яснення судом рішення суду

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Позовне провадження: монографія / В. В. Комаров, Д. Д. Луспеник, П. І. Радченко та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 252 с.

Комаров В. В. Актуальные проблемы реформы гражданского процессуального и арбитражного процессуального законодательства Украины. *СНГ: реформа гражданского процессуального права*: материалы Междунар. конф. Москва, 2002. С. 74–106.

Комаров В. В. Новелізація цивільного процесуального законодавства та засади нового Цивільного процесуального кодексу України. *Вісник Академії правових наук України*. Харків, 2003. № 2/3. С. 467–482.

Комаров В. В., Сакара Н. Ю. Право на справедливий судовий розгляд у цивільному судочинстві: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2007. 42 с.

Комаров В. В. Проблеми уніфікації та диференціації судових процедур. *Питання удосконалення судової системи України* : матеріали наук.-практ. конф. Харків, 2007. С. 29–32.

Комаров В. В. Проблеми развития гражданского процессуального законодательства Украины. *Проблемы защиты прав и законных интересов граждан и организаций* : материалы Междунар. науч.-практ. конф., Краснодар-Сочи, 23–26 мая 2002 г. Краснодар, 2002. С. 201–208.

Комаров В. В., Радченко П. І. Суб'єкти цивільного процесуального права: текст лекцій. Харків: Юрид. ін-т., 1990. 52 с.

Комаров В. В. Судова система України потребує реформування. *Урядовий кур'єр*. 1994.

Комаров В. В., Семенец А. И. Формы защиты гражданских прав и концентрация судебной власти. *Проблеми держави і права України*: темат. зб. наук. пр. Київ, 1992. С. 3–8.

Комаров В., Кац С., Подкопаев В. Важливі роз'яснення цивільного процесуального законодавства. *Радянське право*. 1985. № 2. С. 36–40.

Цивільний процес : навч. посібник / А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська та ін.; за ред. Ю. В. Білоусова. Київ : Прецедент, 2005. 172 с.

Логінов О. А., Штефан О. О. Цивільний процес України. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 368 с.

Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов, В. І. Бірюков та ін.; за заг. ред. С. С. Бичкової. Київ: Атіка, 2008. 840 с.

З М І С Т

Вступ.....	3
1. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	4
2. Список рекомендованої літератури.....	22

Навчальне видання

Електронне видання

**ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з навчальної дисципліни
«ПОЗОВ ТА ПОЗОВНЕ
ПРОВАДЖЕННЯ»**

для студентів
другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і : МАМНИЦЬКИЙ Валерій Юрійович,
ПОПОВ Олександр Ігорович,
ЗАБОТІН Віталій Вікторович

Відповідальний за випуск *К. В. Гусаров*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*